

NIET ALLEEN GLADDE SLANGEN IN DE GROOTE PEEL

VERSLAG VAN EEN EXCURSIE VAN DE HERPETOLOGISCHE STUDIEGROEP

H.J.M. van Buggenum, Rijdstraat 118, 6114 AM Susteren

Op zaterdag 4 juli 1992 hield de Herpetologische Studiegroep een inventarisatie-excursie naar de Groote Peel. De dag was aangekondigd als een onderzoek naar de Gladde slang. Dat er in het gebied nog meer bijzonderheden te zien zijn, toont dit excursieverslag aan.

De Groote Peel geniet grote bekendheid als Nationaal Park. Dankzij het grootschalige karakter en de afwisseling tussen open water, moeras, drogere terreinen en bos is een grote rijkdom aan plante- en diersoorten mogelijk.

Op bovenvermelde zomerdag was het vrij somber weer. Met een temperatuur van ongeveer 17 graden Celsius en af en toe wat regen, afgewisseld met schaarse zonneschijn, leken de vooruitzichten voor het vinden van het excursieobject echter ideaal. Een zestal aanwezigen trok, vergezeld van de boswachter van het Staatsbosbeheer, het gebied in.

DE EXCURSIEROUTE

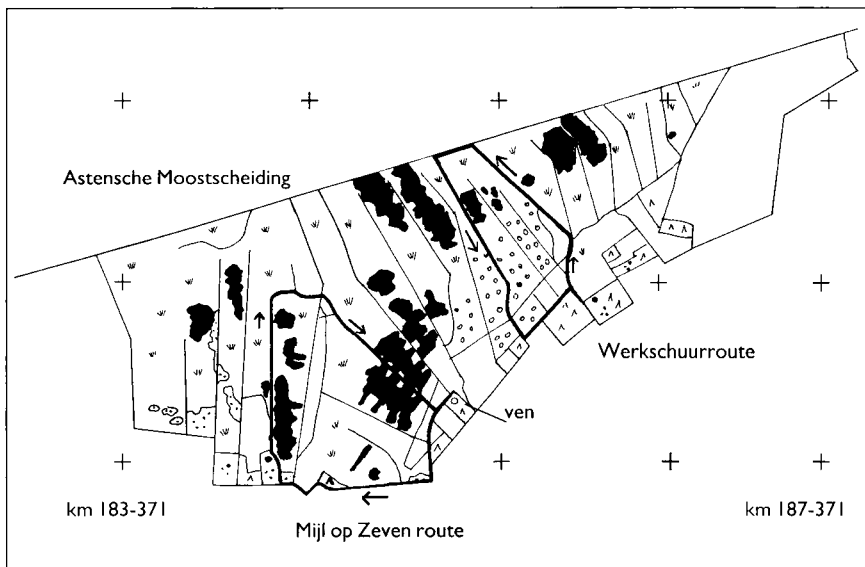
Vanuit het bezoekerscentrum Mijl op Zeven ging een excursieroute over een van de vele peelbanen in noordelijke richting. Het (van nature) verzuurde karakter van het gebied komt hier goed tot uiting. Vervolgens werd via een andere baan de randzone tussen de Groote Peel en het agrarisch gebied bereikt. Hier is een groot, meer eutroof, ven aanwezig. Met schepnetten werd het onderzocht op de aanwezigheid van amfibieën. Via de rand van de peel, waar enkele bosjes en houtsingels aanwezig zijn, ging de wandeling terug naar het bezoekerscentrum. Een tweede route liep vanaf de werkschuur van Staatsbosbeheer naar de Astensche Moostschei-

FIGUUR 1. De Groote Peel kenmerkt zich door uitgestrekte moerassen en tal van goed toegankelijke peelbanen (foto: H. van Buggenum).

TABEL I. Waarnemingen van herpetofauna, vissen en enkele insectengroepen in de Grootte Peel tijdens de excursie van de Herpetologische Studiegroep Limburg op zaterdag 4 juli 1992

	Mijl op Zeven-route			Werkschuurroute			Amersfoort-coördinaten
	184 371	184 370	183 370	185 371	185 372	184 372	
Reptielen							
Gladde slang	+	+	<i>Coronella austriaca</i>
Levendbarende hagedis	+	.	.	.	+	.	<i>Lacerta vivipara</i>
Amfibieën							
Middelste groene kikker	+	+	<i>Rana klepton esculenta</i>
Poelkikker	+	<i>Rana lessonae</i>
Heikikker	+	+	<i>Rana arvalis</i>
Bruine kikker	+	+	<i>Rana temporaria</i>
Kleine water-of vinpootsalamander	+	<i>Triturus sp.</i>
Alpenwatersalamander	+	<i>Triturus alpestris</i>
Gewone pad	+	+	<i>Bufo bufo</i>
Libellen							
Viervlek	+	.	.	.	+	+	<i>Libellula quadrimaculata</i>
Tangpantserjuffer	+	<i>Lestes dryas</i>
Weidebeekjuffer	+	<i>Calopteryx splendens</i>
Gewone pantserjuffer	+	+	.	.	+	+	<i>Lestes sponsa</i>
Koraaljuffer	+	<i>Ceriagrion tenellum</i>
Azuurwaterjuffer	+	<i>Coenagrion puella</i>
Zwarte heidelibelle	+	.	.	.	+	.	<i>Sympetrum danae</i>
Watersnuffel	+	.	+	.	+	+	<i>Enallagma cyathigerum</i>
Lantaarntje	+	<i>Ischnura elegans</i>
Geelvlak heidelibelle	+	.	<i>Sympetrum flaveolum</i>
Gewone oeverjuffer	+	<i>Orthetrum cancellatum</i>
Gevlekte witsnuitlibelle	+	.	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>
Sprinkhanen							
Heidesabelsprinkhaan	.	.	.	+	.	.	<i>Metrioptera brachyptera</i>
Grote groene sabelsprinkhaan	+	.	<i>Tettigonia viridissima</i>
Knopsrietje	.	.	.	+	+	.	<i>Myrmeleotettix maculatus</i>
Rietsprinkhaan	+	.	.	.	+	+	<i>Conocephalus dorsalis</i>
Krasser	+	+	.	+	+	+	<i>Chorthippus parallelus</i>
Zompsprinkhaan	+	<i>Chorthippus montanus</i>
Moerassprinkhaan	+	.	<i>Stethophyma grossum</i>
Ratelaar	.	.	.	+	.	.	<i>Chorthippus biguttulus</i>
Negertje	.	.	.	+	.	.	<i>Omocestus rufipes</i>
Vlinders							
Spiegeldikkopje	+	+	+	.	+	+	<i>Heteropterus morpheus</i>
Groot dikkopje	+	+	+	.	+	+	<i>Ochlodes venata</i>
Bruin zandoogje	+	+	+	.	+	.	<i>Maniola jurtina</i>
Boomblauwtje	+	.	+	.	.	.	<i>Celastrina argiolus</i>
Koevinkje	+	+	+	.	.	.	<i>Aphantopus hyperantus</i>
Groentje	+	<i>Callophrys rubi</i>
Klein geaderd witje	+	+	+	.	.	.	<i>Pieris napi</i>
Klein koolwitje	+	+	+	.	.	.	<i>Pieris rapae</i>
Hooibeestje	+	<i>Coenonympha pamphilus</i>
Landkaartje	+	<i>Araschnia levana</i>
Oranje zandoogje	.	+	+	+	+	.	<i>Pyronia tithonus</i>
Gehakelde aurelia	.	.	+	+	.	.	<i>Polygonia c-album</i>
Distelvlinder	+	.	<i>Cynthia cardui</i>
Dagpauwoog	+	.	<i>Inachis io</i>
Atalanta	+	.	<i>Vanessa atalanta</i>
Phegea-vlinder	+	.	.	+	+	.	<i>Syntomis phegea</i>
Overige waarnemingen							
Bloedrode roofmier	.	.	.	+	.	.	<i>Formica sanguinea</i>
Amerikaanse hondsvij	+	.	.	.	+	.	<i>Umbra pygmaea</i>

FIGUUR 2. Schematische weergave van de beide excursieroutes (Amersfoortcoördinaten km-hok aan de linker onderzijde van het hok aangegeven)

ding, op de grens met de provincie Noord-Brabant, en vervolgens via een fraaie peelbaan weer terug in zuidelijke richting (zie figuur 1). Op een relatief korte afstand liggen hier geaccidenteerde heideachtige terreinen, moeras, open water, grazige terreinen, kleine loofhoutbosjes en (naald-)hout-opstanden bij elkaar. Figuur 2 geeft een overzicht van beide excursieroutes en de kilometerhokken waarbinnen ze gelegen zijn.

DE VONDSTEN

Gelukkig zijn er op deze dag inderdaad Gladde slangen, een mannetje (figuur 3) en een drachtig vrouwtje, aangetroffen. De dieren houden zich vooral op op de overgang van de moerassige terreinen en de peelbanen. Deze banen zijn waarschijnlijk over grote delen van het gebied de enige plekken waar de dieren droge schuilplaatsen kunnen vinden. Bovendien is de vegetatie er kort, zodat er ideale zongelegenheden voor de reptielen ontstaan. Wat betreft de herpetofauna zijn er in totaal zeven soorten amfibieën en twee soorten reptielen gevonden.

Omdat bij de deelnemers een brede interesse bestond voor de faunistische elementen van de Groote Peel, zijn ook de gesignaleerde vlinders, sprinkhanen, libellen en vissen genoteerd. Het blijkt dat ook voor deze groepen het Nationaal Park het nodige te bieden heeft. In tabel I staat een overzicht van de gevonden soorten per kilometerhok.

Tot de interessante vlindersoorten behoort

het Spiegeldikkopje, een vlinder die elders in de provincie slechts sporadisch wordt aangetroffen, maar hier op tal van locaties aanwezig blijkt te zijn. Binnen de groep van de libellen verdient de Koraaljuffer een aparte vermelding. Deze fraaie, geheel rode waterjuffer, is vrijwel alleen bekend van andere grote natuurreservaten in Limburg, zoals het Meinweggebied, de Hamert en de Brunsummerheide. Opmerkelijk is de vondst van een variëteit van de Vierklelibelle, waarbij op de vleugels een grote donkerbruine vlek aanwezig is (*Libellula quadrimaculata* var. *praenubila*) en het voorkomen van de Gevlekte witsnuitlibelle.

Bij de sprinkhanen kan de Moerassprinkhaan tot de bedreigde inheemse soorten worden gerekend en mogen het Negertje, de Riet-sprinkhaan en de Heidesabelsprinkhaan in een dergelijk afwisselend moeras- en heide-

gebied niet ontbreken. Van de vissen is alleen de Amerikaanse hondsviss aangetroffen. Deze exoot is uiterst tolerant voor verzuurd water en bevolkt inmiddels een groot deel van de Limburgs-Brabantse peelstreek.

TOT SLOT

Uit de gepresenteerde gegevens blijkt dat een bezoek aan de Groote Peel voor elk-wat-wils te bieden heeft. Na het broedseizoen van de vogels zijn de meeste peelbanen en wegen voor wandelaars vrij toegankelijk en kan men met open ogen en oren volop genieten van kruipende, fladderende, springende, tsjirpende, vliegende en zittende dieren. Ook de plantenliefhebbers of de mensen die gewoon van de bijzondere sfeer willen genieten komen ruimschoots aan bod.

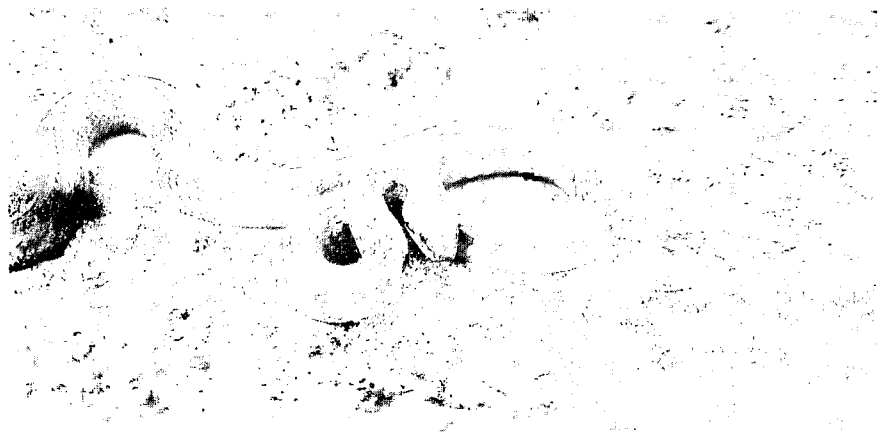
DANKWOORD

Een woord van dank wordt gericht aan het Staatsbosbeheer en haar medewerkers voor het verlenen van toestemming tot het houden van een inventarisatie-excursie en de verleende medewerking.

SUMMARY

REPORT OF AN EXCURSION TO THE GROOTE PEEL

In this paper a brief report is made of an excursion to the National Park "Groote Peel". All amphians, reptiles, fishes, butterflies, grasshoppers and dragonflies that were seen are listed in a table.

FIGUUR 3. De Gladde slang (*Coronella austriaca*) vindt in de Groote Peel een uitstekend leefgebied (foto: H. van Buggenum).